

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 1.4.2009
COM(2009) 147 окончателен

БЯЛА КНИГА

Адаптиране спрямо изменението на климата — към европейска рамка за действие

{SEC(2009) 386}

{SEC(2009) 387}

{SEC(2009) 388}

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Увод	3
2. Защо се нуждаем от стратегия за адаптация? Защо тя трябва да бъде формулирана на равнището на ЕС?	4
2.1 Въздействието на изменящия се климат.....	4
2.2 Икономически аргументи за стратегическия подход за адаптация	7
2.3 Защо са необходими мерки на равнището на ЕС?	7
3. Предложената европейска рамка — цели и дейности	8
3.1 Разработване на познавателна основа.....	9
3.2 Интегриране на адаптацията в политиките на ЕС	10
3.2.1 Подобряване на издръжливостта в обхвата на политиките за здравеопазване и социални грижи	11
3.2.2 Подобряване на издръжливостта в селското стопанство и горите	12
3.2.3 Подобряване на издръжливостта на биоразнообразието, екосистемите и водите	13
3.2.4 Подобряване на издръжливостта в бреговете и морските райони.....	14
3.2.5 Подобряване на издръжливостта на производствените системи и на физическата инфраструктура.....	15
4. Инструменти - финансиране	17
5. Работа в партньорство с държавите-членки	18
6. Външнополитическо измерение и текуща дейност съгласно Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (UNFCCC).....	20
7. Заключение – следващи стъпки	22

1. Увод

Изменението на климата води до увеличаване на температурите на сушата и в моретата и до промени в количеството и режима на валежите, което предизвиква покачване на глобалното средно морско ниво, рискове от брегова ерозия и прогнозно увеличение на силата на метеорологичните природни бедствия. Промените на водните равнища, температури и количества ще окажат на свой ред влияние върху производството на храни, здравеопазването, промишлеността, транспорта и целостта на екосистемите. Изменението на климата ще има значителни икономически и социални последици в някои региони и сектори, които вероятно ще бъдат подложени на значителни неблагоприятни въздействия. Очаква се, че и някои обществени групи (възрастните хора, инвалидите, домакинствата с ниски доходи) могат да пострадат в по-голяма степен.

При вземането на мерки срещу изменението на климата са необходими два вида подход. Първо, което също така е и с най-важно значение — трябва да намалим емисиите на парникови газове (т.е. да предприемем действия за смекчаване на изменението на климата — mitigation action) и второ — трябва да предприемем действия за адаптация (adaptation action) спрямо неизбежните въздействия на изменението на климата. В неотдавна прието законодателство на ЕС във връзка с изменението на климата, с което се въвеждат конкретни мерки за постигане на целта на ЕС за намаляване до 2020 г. на емисиите с 20 % спрямо нивата от 1990 г., като стойността на това намаление може да бъде променена на 30 %, ако това бъде договорено в рамките на международно споразумение, предвиждащо подобни намаления и от страна на други развити страни, както и подходящи приноси от страна на по-напредналите развиващи се страни, в съответствие с техните отговорности и възможности. От друга страна, обаче, дори и светът да успее да ограничи и после да намали емисиите на парникови газове, за нашата планета ще е необходимо време, за да преодолее въздействието на тези газове, които вече са налични в атмосферата. В този смисъл, ние ще сме изправени пред въздействията на изменението на климата, което ще продължи най-малко в течение на следващите 50 години. По тази причина е необходимо да предприемем мерки за адаптация.

Всъщност адаптацията вече е в ход, но по един разпокъсан начин. Необходим е по-стратегически подход за осигуряването на навременни и ефикасни мерки за адаптация, които да гарантират съгласуваност по отношение на различните сектори и равнища на управление.

В настоящата Бяла книга е формулирана рамка от дейности за намаляване на уязвимостта на ЕС спрямо въздействията на изменението на климата. За нейното съставяне бяха използвани резултатите от широкото обсъждане, започнало в 2007 г. с публикуването на Зелената книга за адаптиране към изменението на климата в Европа¹, а също и резултатите от допълнителните научни изследвания за определяне на действията, които трябва да бъдат предприети в краткосрочен план. Рамката е съставена по начин да може да бъде доразвивана при наличие на допълнителна информация. Тя ще допълва дейностите на държавите-членки и ще способства за по-широки международни усилия за приспособяване към изменението на климата, особено

¹ COM(2007) 354

в развиващите се страни. ЕС работи в сътрудничество с други партньорски страни от Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (UNFCCC)² за постигането на споразумение за периода след 2012 г. във връзка с климата, което да бъде насочено не само към смекчаване на изменението на климата, но и към адаптация спрямо него. Предложенията на Европейската комисия в този контекст са формулирани в Съобщението, озаглавено „Към широкообхватно споразумение в Копенхаген във връзка с изменението на климата“³.

Подобряването на издръжливостта в ЕС по отношение на изменението на климата представлява и шанс за инвестиране в развитието на икономика с ниска въглеродна интензивност — например чрез насърчаване на енергийната ефективност и увеличено ползване на екологосъобразни продукти. Това е една от ключовите цели на Европейския план за икономическо възстановяване, в който са набелязани мерките на ЕС в отговор на икономическата криза, който ни насочва към една съзидателна и основаваща се на знанията икономика. В същото време, така можем да улесним структурните промени, чрез модернизация на европейската инфраструктура, и да подобрим конкурентоспособността на нашата икономика.

Разработването на настоящата рамка имаше междусекторен характер, във връзка с което настоящата Бяла книга се придружава от три секторни доклада, посветени съответно на въпроси от областта на селското стопанство⁴, здравеопазването⁵ и водите, бреговете и морските райони⁶. Възможно е в бъдеще да бъдат представени и допълнителни секторни доклади.

2. ЗАЩО СЕ НУЖДАЕМ ОТ СТРАТЕГИЯ ЗА АДАПТАЦИЯ? ЗАЩО ТЯ ТРЯБВА ДА БЪДЕ ФОРМУЛИРАНА НА РАВНИЩЕТО НА ЕС?

2.1 Въздействието на изменящия се климат

Силата на въздействията на измененията на климата са различни в различните региони. Най-уязвимите европейски региони са Южна Европа, Средиземноморският басейн, най-отдалечените територии на ЕС (Outermost regions) и Арктика. Също така, планинските райони, по-специално Алпите, островите, крайбрежните и градските зони и гъсто населените райони на наводняеми долини са изправени пред особено големи проблеми. Извън Европа ще продължат да бъдат силно уязвими някои развиващи се страни (включително малки островни държави).

Изменението на климата ще окаже въздействие върху редица сектори. В **селското стопанство** прогнозираните изменения на климата ще повлияят върху добивите, стопанисването на селскостопанските животни и географското разположение на производството на селскостопански продукти. Увеличаващата се вероятност за настъпване на екстремни метеорологични събития и за нарастване на силата им ще увеличи значително риска от загуби в реколтите. Изменението на климата ще окаже въздействие и върху почвите, като ще предизвика намаляване на органичните съставки

² United Nations Framework Convention on Climate Change

³ COM(2009) 39, 28.1.2009 г.

⁴ SEC(2009) 417

⁵ SEC(2009) 416

⁶ SEC(2009) 386

в тях — а тези съставки имат важно значение за плодородието на почвите. Последниците от изменението на климата за **горите** най-вероятно ще включват промени в тяхното състояние и продуктивност, както и промени в географския обхват на някои дървесни видове. Изменението на климата ще представлява и допълнително натоварване за секторите на **рибарството и аквакултурите**. **Ще има тежки последици и за бреговете и морските екосистеми**. Ще се увеличи степента на бреговата ерозия и съществуващите защитни съоръжения могат да се окажат недостатъчни. Във връзка с това следва да се обърне специално внимание на островите и на най-отдалечените територии на ЕС.

В **енергийния** сектор изменението на климата ще има пряко въздействие както върху енергопроизводството, така и върху енергопотреблението. Прогнозираното въздействие на изменението на климата върху валежите и топенето на ледниците показва, че електропроизводството от ВЕЦ може да нарасне с 5 % или повече в Северна Европа и да намалее с 25 % или повече в Южна Европа⁷. Очаква се също, че намалението на валежите и горещите климатични вълни могат да окажат неблагоприятно влияние върху охладителните процеси в топлоелектрическите централи. От страна на енергопотреблението, увеличаващото се върхово потребление на електроенергия през лятото за охлаждане на сгради, както и екстремните метеорологични събития, също ще окажат въздействие — по-специално върху електроразпределението.

Екстремните климатични събития предизвикват значителни икономически и социални въздействия. Нанасят се вреди върху **инфраструктурата** (сгради, транспортни, енергийни и водоснабдителни обекти), което представлява сериозна опасност за гъсто населените райони. Положението може още повече да се усложни от повишаването на морското ниво. Ще се яви необходимост от един по-стратегически и дългосрочен подход към териториалното планиране — както за сухоземните, така и за морските райони, включително във връзка с политиките в областта на транспорта, областното развитие, промишлеността, туризма и енергетиката.

Вероятно е **туризмът** да бъде засегнат от намаляването на снежната покривка в алпийските райони и от покачването на температурите в средиземноморските райони. Неустойчиво развитите видове туризъм могат допълнително да изострят отрицателните ефекти от изменението на климата.

Променящите се метеорологични условия ще имат и значителни последици за **човешкото здраве**, както и за **здравословното състояние на животните и растенията**. Нарастването на честотата на екстремните събития може да доведе до увеличение на свързаните с метеорологичните условия смъртни случаи и заболявания. Изменението на климата може да доведе също до разпространяване на сериозни инфекциозни векторно преносими заразни болести, включително зоонози⁸. Изменението на климата ще застраши благополучието на животните и може също да повлияе на състоянието на растенията, като създаде благоприятни условия за нови или мигриращи вредни организми, които биха могли сериозно да засегнат търговията със животни, растения и техните продукти.

⁷ EEA-JRC-WHO — Impacts of Europe's Changing Climate — 2008 Indicator-based assessment Report 4/2008 (Европейска енергийна агенция, Съвместен изследователски център, Световна здравна организация — Въздействия на променящия се климат в Европа — Оценъчен доклад на база показатели за 2008 г., 4/2008 г.)

⁸ Зоонозите са такъв вид болести, които могат да се предават от животни на човека.

Изменението на климата ще предизвика значителни промени в качеството и разполагемостта на **водните ресурси**, засягайки много сектори, в които водата играе съществена роля — включително производството на храни например. Над 80 % от селскостопанските земи се напояват естествено от валежите. Производството на храни зависи също и от разполагаемите водни ресурси за изкуствено напояване. Ограничената разполагемост на водни ресурси вече предизвиква проблеми в много райони на Европа и вероятно в резултат от изменението на климата допълнително ще се влоши, като се очаква делът на районите с голям недостиг на вода в Европа да нарасне от днешните 19 % до 35 % в седемдесетте години на настоящия век. Това може да доведе и до увеличаване на миграционните натоварвания.

Изменението на климата ще предизвиква все по-голямо деградиране на **екосистеми, включително на морски екосистеми** и все по-големи загуби на **биоразнообразие**, засягащи отделни биологични видове и въздействащи значително върху екосистемите и произтичащите от тях услуги (на английски терминът е “services”, в смисъл на „ползи от екосистемите“), от които зависи цялото общество. Екосистемите имат пряка роля в регулирането на климата, като в торфищата, блатата и морските дълбочини се поемат и съхраняват значителни количества въглерод. Освен това, екосистемите в крайморските солени блата (salt marsh ecosystems) и дюните осигуряват защита срещу бури. Ще бъдат също засегнати и други услуги (ползи) от екосистемите, като например осигуряването на питейна вода, производството на храни и на строителни материали, а океаните могат да пострадат от засилване на киселинността. Някои практики във връзка с ползването на земята, както и някои проектни решения (например строителството в наводняеми зони), а също и неустойчивото използване на морските ресурси (например прекаленият риболов) увеличиха уязвимостта на екосистемите и на социално-икономическите системи по отношение на изменението на климата, като по този начин намалиха възможностите за адаптиране.

Предизвикателството, пред което са изправени създателите на политически стратегии, е да разберат механизма на тези въздействия на изменението на климата и да осигурят оптимално равнище на адаптация. Една от възможностите в това отношение са стратегиите, насочени към рационално управление и пестене на водните, почвените и биологичните ресурси, за да може да бъдат поддържани и възстановявани ефективно функциониращи екосистеми, които да са в добро състояние, да са устойчиви спрямо изменението на климата и да могат да допринесат за превенцията на природни бедствия, както е посочено в едно неотдавнашно съобщение на Комисията⁹. Някои съществуващи данни¹⁰ показват, че използването на възможностите на природната среда да поема или неутрализира негативни въздействия в градски и селски райони може да се окаже по-ефикасен начин за адаптация, в сравнение с простото съсредоточаване върху физическата инфраструктура. Зелената инфраструктура¹¹ може да изиграе ключова роля за адаптацията, чрез осигуряване на важни ресурси за

⁹ COM(2009) 82: Подход на Общността за превенция на природни и причинени от човека бедствия.

¹⁰ Вж. Impact Assessment, the Green Infrastructure Approach, chapter 4.1, page 29 (Оценка на въздействието — Подходът на зелената инфраструктура, глава 4.1, стр. 29).

¹¹ Зелената инфраструктура представлява взаимосвързана мрежа от природни райони, включително и селскостопански земи, като например зелени пояси (greenways), блатисти райони, паркове, горски резервати и съобщества на автохтонни растителни видове, както и морски зони, които по естествен път регулират бурни приливи, промени в температурата, опасности за наводнение, както и качеството на водата, въздуха и екосистемите.

социални и икономически цели при екстремни климатични условия. Примерите в това отношение включват подобряване на капацитета на почвата да поема въглерод и вода, както и опазване на водите в природните системи с оглед на облекчаване на последиците от засушавания и за предпазване от наводнения, почвена ерозия и десертификация.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се разработят стратегии за увеличаване на издръжливостта спрямо изменението на климата, на доброто състояние, характеристиките и продуктивните функции на почвите, включително и чрез подобряване на стопанисването на водните ресурси и екосистемите.

2.2 Икономически аргументи за стратегическия подход за адаптация

Възможно е някои хора и фирми (в сектори като например селското стопанство и туризма) да са в състояние да реагират на сигналите на пазара или на промените в околната среда, предизвикани от въздействията на изменението на климата („автономна адаптация“). Тази автономна адаптация, обаче, е малко вероятно да бъде оптимална, поради несигурност, несъвършена информираност или дори заради финансови ограничения. Това означава, че не можем да оставим адаптационните дейности да се извършват от отделните хора и фирми.

Освен това, някои предприемани адаптационни действия могат по-скоро да увеличат уязвимостта, вместо да я намалят. Сред примерите за такава несполучлива адаптация са някои инфраструктурни обекти за защита срещу покачване на морското ниво или срещу наводнения, които могат да нарушат естествената динамика на крайбрежни или речни системи, а също така и технологии за климатизация или водоснабдяване, които могат да доведат до увеличаване на енергопотреблението.

Превантивните дейности водят до ясно изразени икономически, екологични и социални ползи, в резултат от предвиждане на потенциалните щети и намаляване до минимум на заплахите за екосистемите, човешкото здраве, стопанството и инфраструктурата. При все, че информацията за необходимите разходи за адаптация е ограничена и че съществува голяма неопределеност по този въпрос, редица източници¹² сочат, че разходите за предприемане на мерки срещу изменението на климата (включително мерки за смекчаване на изменението и за адаптация към него) ще бъдат в средносрочен и дългосрочен план многократно по-ниски в сравнение с разходите при липса на действия.

2.3 Защо са необходими мерки на равнището на ЕС?

Поради регионалните по своя характер изменчивост и сила на климатичните въздействия, повечето мерки за адаптация ще бъдат вземани на национално, областно или местно ниво. От друга страна, тези мерки могат да бъдат подпомогнати и засилени чрез един интегриран и съгласуван подход на равнището на ЕС.

¹² Economic Aspects of Adaptation to Climate Change (OECD, 2008) (Икономически аспекти на адаптацията към изменението на климата, Организация за икономическо сътрудничество и развитие, 2008 г.) и The Stern Review on the Economics of Climate Change, (HM Treasury, 2006) (Доклад „Сърн“ относно икономическите аспекти на изменението на климата, Министерство на финансите на Нейно величество, 2006 г.).

Ролята на ЕС придобива особено голямо значение в случаите, когато въздействията на изменението на климата надхвърлят границите на отделните страни (например когато става въпрос за речни и морски басейни или био-географски региони). За адаптацията ще е необходимо да се прояви солидарност¹³ между държавите-членки на ЕС, за да се осигури възможност на най-необлагодетелстваните и най-засегнатите региони да предприемат необходимите мерки за адаптиране. Нещо повече, ще е необходима съгласувана дейност на ЕС в някои сектори (например селското стопанство, водите, биоразнообразието, рибарството и енергийните преносни мрежи), които са силно интегрирани на нивото на ЕС чрез единния пазар и общите политики.

В член 4 от Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (UNFCCC)¹⁴ е посочено, че следва да бъдат положени всички възможни усилия за приемането на национални или регионални стратегии за адаптация. При все че някои държави-членки на ЕС вече са подготвили национални стратегии за адаптация, на други това все още предстои. ЕС е в подходяща позиция да улесни координацията и обмена на най-добри практики между държавите-членки по изменението на климата.

3. ПРЕДЛОЖЕНАТА ЕВРОПЕЙСКА РАМКА — ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ

Целта на Европейската рамка за адаптация е да подобри издръжливостта в ЕС по отношение на въздействията на изменението на климата. Европейската рамка ще бъде в съответствие с принципа на субсидиарност и ще съдейства за постигане на генералните цели на ЕС по отношение на устойчивото развитие.

В Европейската рамка ще бъде възприет поэтапен подход. Намерението е през Фаза 1 (2009—2012 г.) да бъдат положени основите за една цялостна стратегия на ЕС за адаптация, която да бъде реализирана през Фаза 2, започваща в 2013 г.

Фаза 1 ще бъде насочена към следните четири стълба на разглежданите дейности: 1) изграждане на солидна познавателна основа по отношение на въздействията и последиците за ЕС от изменението на климата; 2) интегриране на адаптацията в ключовите области на политиките на ЕС; 3) използване на съчетание от политически инструменти (пазарни инструменти, указания, публично-частни партньорства) за осигуряване на ефикасно реализиране на адаптацията; и 4) засилване на международното сътрудничество в областта на адаптацията. За успешната реализация на Фаза 1 ще е необходимо тясно сътрудничество между европейските, националните, областните и местните власти.

Формулираните в настоящата Бяла книга предложения обхващат тези дейности, които трябва да бъдат най-напред предприети и не засягат бъдещата структура на бюджета на ЕС, както и настоящата и бъдещата многогодишна финансова рамка.

¹³ Член 2 от Договора за ЕО.

¹⁴ В член 4 е посочено, че всички страни по Конвенцията, имайки предвид общите си, но диференцирани отговорности и специфичните си национални и регионални приоритети за развитие, цели и условия, се задължават да ... (б) ... Формулират, прилагат, публикуват и редовно осъвременяват националните, а където е необходимо — и регионални програми, съдържащи мерки за смекчаване на изменението на климата чрез ограничаване на антропогенните емисии от източници и отстраняването им от поглъщители на всички парникови газове, неконтролирани от Монреалския протокол, както и мерки, които да подпомогнат адекватната адаптация към изменението на климата;

3.1 Разработване на познавателна основа

За да могат да се вземат решения за най-добрите начини за адаптиране, от съществено значение е наличието на надеждни данни относно вероятните въздействия на изменението на климата, свързаните с тези въздействия социално-икономически аспекти, както и разходите и ползите при различните варианти за адаптация. Необходими са допълнителни знания за климатичните въздействия и съответната уязвимост, така че да могат да бъдат разработени подходящи политически мерки. Също така, генерираните знания по отношение на адаптацията следва да бъдат предоставяни на разположение и на други страни, по-специално на развиващите се страни.

Вече съществуват значителна по количество информация и данни от научни изследвания, но те не се обменят между държавите-членки. Един ефективен начин за подобряване на управлението на обмена на знания би било създаването на **Клирингов механизъм**, който би представлявал основаващ се на информационните технологии инструмент и база данни относно въздействията, уязвимостта и най-добрите практики във връзка с изменението на климата. Клиринговият механизъм би допринесъл и за изграждането на Обща информационна система за околната среда¹⁵, една съвместна инициатива на Европейската комисия и на Европейската агенция по околната среда (ЕЕА) за създаване, съвместно с държавите-членки, на интегрирана и споделена информационна система за околната среда, обхващаща целия ЕС¹⁶. Също така, би могло Клиринговият механизъм да използва географската информация, предоставяна от Глобалния мониторинг на околната среда и сигурността (GMES).

Необходима е проактивна научно-изследователска и образователна политика — за постигането на по-добро разбиране на въздействията на изменението на климата и за създаването на умения, методи и технологии, необходими за справянето с тези въздействия. В един неотдавнашен работен документ на службите на Комисията¹⁷ бе дадена подробна информация относно научно-изследователските нужди, включително по отношение на въздействията на изменението на климата и съответната адаптация. Също така, изменението на климата ще бъде важна тема за наскоро учредения Европейски институт за иновации и технологии (European Institute of Innovation and Technology), който организира Общност за знания и иновации относно изменението на климата и адаптацията (Knowledge and Innovation Community on climate change and adaptation).

Методите, моделите, базите данни и прогнозните инструменти, основаващи се на информационните и комуникационни технологии, могат да допринесат за разбирането и прогнозирането на въздействията на изменението на климата, за идентифициране на уязвимостите и за разработване на подходящи мерки за адаптация. Необходима е

¹⁵ COM(2008) 46

¹⁶ Клиринговият механизъм ще бъде свързан с други хранилища за данни, като например Европейската мрежа за морски наблюдения и данни (European Marine Observation and Data Network), Центъра за наблюдение на засушаванията (the Droughts Observatory), Европейската информационна система за горски пожари (the European Forest Fire Information System), EuroHeat (инструмент за вероятностна оценка на горещи климатични вълни). За тази цел ще е необходима цялостна подкрепа и активно участие на държавите-членки. Други организации, като Европейския институт за иновации и технологии (European Institute of Innovation and Technology) също биха могли да окажат съдействие за Клиринговия механизъм.

¹⁷ Работен документ на службите на Комисията, SEC(2008) 3104

допълнителна дейност за разработването на тези инструменти. В сътрудничество с държавите-членки трябва да бъде оценена уязвимостта, въз основа на широк обхват от сценарии за изменението на климата и в различни географски мащаби, така че мерките за адаптация да могат да бъдат дефинирани колкото е възможно по-точно. Понастоящем Европейската комисия проучва начини за подобряване на мониторинга на въздействията и на мерките за адаптация, с оглед да бъдат разработени показатели за уязвимост. Също така, спешно е необходима по-точна количествена информация за разходите и ползите от адаптацията.

Освен това следва да бъде подобрена координацията в областите, в които държави-членки имат водеща роля във важни научни изследвания по отношение на адаптацията.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се предприемат необходимите стъпки за създаване в 2011 г. на Клирингов механизъм
- До 2011 г. да се разработят методи, модели, бази данни и прогнозни инструменти
- До 2011 г. да се разработят показатели за по-добро наблюдение на въздействията на изменението на климата, включително на уязвимостта при такива въздействия, както и за постигнатия напредък в адаптацията
- До 2011 г. да се оценят разходите и ползите при различните варианти на адаптация

3.2 Интегриране на адаптацията в политиките на ЕС

Необходимо е адаптацията **да се превърне в една от основните насоки** в политиките на ЕС. Това трябва да бъде внимателно подготвено, да се основава на солиден научен и икономически анализ. Във всяка от политическите области следва да бъде направен преглед на възможностите за пренасочване или промяна на политиките, така че да бъде улеснена адаптацията. Вариантите за адаптация ще се различават в различните сектори, в някои случаи ще се нуждаят от финансиране. За всеки сектор е необходима допълнителна работа за изясняване на въздействията на изменението на климата, оценка на подходящите мерки и осигуряване на необходимото финансиране. Този преглед следва да започне през Фаза 1 (2009—2012 г.).

За всяка от политическите области следва да бъде намерен отговор на следните ключови въпроси:

- Какви са съществуващите и потенциалните въздействия на изменението на климата в съответния сектор?
- Какви са разходите при действие/бездействие?
- Как предложените мерки биха повлияли върху политиките в други сектори и взаимодействали с тях?

Независимо от отговорите на тези въпроси, с оглед на прогнозираното въздействие на изменението на климата, особено по отношение на сектори, които са ключови за политиките на ЕС, от съществено значение е предприемането на ранни действия за адаптация. По-долу са разгледани тези сектори, в които има силно присъствие на политики на ЕС и за които са необходими стратегии за адаптация, включващи основните видове дейности. Приоритетни следва да бъдат тези мерки за адаптация,

които биха генерирали чиста социална и/или икономическа печалба, независимо от неопределеността на прогнозите („мерките, печеливши при всички обстоятелства“ — "no-regret" measures). Също така, приоритетни следва да бъдат такива мерки, които допринасят едновременно както за смекчаване на изменението на климата, така и за адаптация.

3.2.1 Подобряване на издръжливостта в обхвата на политиките за здравеопазване и социални грижи

В Европейската здравна стратегия¹⁸ са предвидени дейности във връзка с адаптацията. При все, че основните действия по тази политика следва да бъдат предприемани от държавите-членки, ЕС би следвало да използва мерки за подпомагане на държавите-членки в рамките на Здравната програма на ЕС¹⁹ (EU Health Programme), както и чрез други средства, в съответствие с член 152 от Договора²⁰. ЕС следва да проучи, съвместно със Световната здравна организация и с агенции на ЕС, начини за осигуряване на адекватен надзор и контрол на въздействието върху здравето на изменението на климата, като например епидемиологичен надзор, контрол на заразените болести и проучване на последиците от екстремни метеорологични събития. Допълнителни подробности са дадени в специалния работен документ за здравеопазването и адаптацията към изменението на климата.

Въздействието върху здравето на животните следва да бъде разгледано главно на равнището на отделните ферми, но също и във връзка с гъстотата на популациите в определени райони и настоящите характерни придвижвания на живите животни. Стратегията на Общността за здравето на животните²¹ има за цел да придаде приоритетно значение на контрола на болестите, да подобри събирането на данни и да засили съществуващия надзор на болестите по животните. Тя е насочена по-скоро към превенция на болестите, например чрез мерки за биологична сигурност, а не толкова към мерки за реагиране, и ще разгледа как изменението на климата влияе върху честотата на заболяванията.

В социалната област се увеличават данните, сочещи че най-уязвими от последиците от изменението на климата са тези, които разполагат с най-малко ресурси. От жизнено важно значение за успеха на политиките за адаптация е съответните тежести да бъдат разпределяни по един справедлив начин, както и да се вземат под внимание въздействията върху заетостта и качеството на живота на обществените групи с ниски доходи. Необходимо е социалното измерение на политиките за адаптация да присъства в съществуващите дейности на ЕС в областта на социалното подпомагане и заетостта, в които е нужно да участват всички социални партньори.

¹⁸ Бяла книга за здравната стратегия COM(2007)630

¹⁹ Решение № 1350/2007/ЕО, 23.10.2007 г., ОВ L301

²⁰ Член 152 гласи, че „при разработването и изпълнението на всички политики и дейности на Общността се осигурява високо равнище на закрила на човешкото здраве“.

²¹ COM(2007) 539

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- До 2011 г. да бъдат разработени указания и механизми за надзор на въздействията на изменението на климата върху здравето
- Да се засилят съществуващите системи за надзор и контрол на болестите по животните
- Да се оценят въздействията на измененията на климата и на политиките за адаптация върху заетостта и благосъстоянието на уязвими обществени групи

3.2.2 Подобряване на издръжливостта в селското стопанство и горите

Тъй като по-голямата част от земята в ЕС се стопанисва от земеделски стопани, Общата селскостопанска политика би могла да играе централна роля в дейностите за адаптация, не само чрез подпомагане на селскостопанските производители да адаптират своите производства към изменящата се климатична ситуация, но и чрез принос в осигуряването на по-широк кръг услуги (ползи) от екосистемите, в зависимост от конкретното стопанисване на земите. В този смисъл, държавите-членки следва да бъдат окуражени да включат адаптацията към изменението на климата в трите тематични оси на политиката на развитие на селските райони, насочени съответно към подобряване на конкурентоспособността, на околната среда и на качеството на живота в тези райони. Също така, би могло да се проучат възможностите за прилагане на мерки в териториален мащаб, надхвърлящ нивото на отделните ферми. Би могло да се използва Системата за селскостопански консултации (Farm Advisory System) за разпространение на знания и възприемане на нови селскостопански методи и технологии, които улесняват адаптацията към изменението на климата.

В по-общ план, следва да се обмисли възможното осигуряване чрез Общата селскостопанска политика на адекватна рамка за устойчиво развито производство, което да даде възможност на селскостопанския сектор да се справи с предизвикателствата, породени от изменението на климата. Това ще включва, наред с други неща, преценяване кои количествени и качествени изисквания за водите да бъдат в по-голяма степен включени в съответните инструменти по Общата селскостопанска политика, както и възможностите за подобряване на ефективността на използването на водата в селското стопанство, особено в районите с недостиг на вода. Би могло да се обмисли възможното предоставяне на помощи на тези земеделски стопанства, които са особено уязвими спрямо въздействията на изменението на климата. Допълнителни подробности са дадени в специалния работен документ за селското стопанство и адаптацията към изменението на климата. При всички положения, възможният принос на Общата селскостопанска политика за адаптация към изменението на климата ще трябва да бъде разгледан във връзка с прегледа на Общата селскостопанска политика, след 2013 г.

Що се отнася до горите, във връзка с изменението на климата би могло да бъде актуализирана Европейската стратегия за горското стопанство; в рамките на Плана за действие на ЕС за горите би могло да се организира обсъждане на възможните варианти за европейски подход по отношение на системите за защита на горите и на информационните системи за горите.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се осигури включване на мерките за адаптация и рационално стопанисване на водите в националните стратегии и програми за селскостопанско развитие през периода 2007—2013 г.
- Да се обмисли как може да бъде включена адаптацията в трите тематични оси на развитието на селските райони и да бъде предоставена адекватна подкрепа на устойчиво развитото производство, включително как Общата селскостопанска политика да допринесе за ефективното използване на водата в селското стопанство
- Да се проучат възможностите на Системата за селскостопански консултации (Farm Advisory System) да допринесе за подобряване на обучението, знанията и възприемането на нови технологии, способстващи за адаптацията
- Да се актуализира горскостопанската стратегия и да се организира дебат относно формулирането на европейски подход по отношение на системите за защита на горите и на информационните системи за горите

3.2.3 Подобряване на издръжливостта на биоразнообразието, екосистемите и водите

Услугите (ползите) от екосистемите, като например поглъщането на въглерод, предпазването от наводнения и предпазването срещу почвена ерозия са пряко свързани с изменението на климата, следователно намиращите се в добро състояние екосистеми представляват съществена защита от някои от някои от неговите най-екстремни въздействия. В този смисъл, необходим е един широкообхватен и цялостен подход за поддържане и укрепване на екосистемите и на осигуряването от тях блага и услуги (ползи). Няколко държави-членки са разработили инициативи, предназначени за защита на тяхната сухоземна и водна екосистемна инфраструктура. Една по-голяма степен на координиране на равнището на ЕС би могло да доведе до допълнителни ползи.

В областта на водите, принос към усилията за адаптация имат редица съществуващи политики на ЕС. По-специално, с Рамковата директива за водите²² бе установена правна рамка за защита и възстановяване на чистите води в Европа в периода до 2015 г., както и за осигуряване на дългосрочното устойчиво ползване на водите. В плановете за управление на речните басейни (River Basin Management Plans), които съгласно посочената Директива трябва да бъдат изготвени в 2009 г., се предвижда да бъдат взети предвид въздействията на изменението на климата, а следващото поколение плановете, които ще бъдат подготвени в 2015 г., следва да бъдат изцяло съобразени с него. Освен това, въпросите по изменението на климата трябва да бъдат включени по подходящ начин и в прилагането на Директивата относно наводненията²³. Цялостното прилагане на тази Директива от държавите-членки на ЕС ще способства за повишаване на издръжливостта и за улесняване на усилията за адаптация.

Във връзка с недостига на вода, Европейската комисия ще оцени необходимостта от допълнително регулиране на стандартите за водоползващи съоръжения и на ефективността на използването на вода в селското стопанство, домакинствата и сградите. При предстоящия през 2012 г. преглед на прилагането на Рамковата

²² Директива 2000/60/ЕО

²³ Директива 2007/60/ЕО

директива за водите и на Стратегията във връзка с недостига на вода и засушаванията²⁴, следва да бъдат оценени вариантите за засилване на водоакмулиращата способност на екосистемите и за подобряване на издръжливостта по отношение на засушавания и намаляване на рисковете от наводнения. По-подробно въпросите във връзка с водите са разгледани в придружителния документ.

Що се отнася до местообитанията, въздействията на изменението на климата трябва да бъдат отчетени при управлението на обектите по Натура 2000²⁵, за да може да се осигури разнообразие и свързаност между природните зони и да се даде възможност на биологическите видове да мигрират и да оцеляват при промяна на климатичните условия. Може да се окаже необходимо в бъдеще да се обмисли установяването на изисквания за ландшафт с пропускливост на почвената повърхност за въздуха и водата, т.е. без изкуствени покрития (permeable landscape), с оглед да се подобри взаимната свързаност между природните зони.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се проучат възможностите за подобряване на политиките и за разработване на мерки срещу загубата на биоразнообразие и изменението на климата по един интегриран начин, така че напълно да се оползотворят съвместните ползи и да се избегнат такива обратни въздействия от екосистемите, които биха ускорили глобалното затопляне
- Да се разработят до края на 2009 г. указания и набор от инструменти (за упътване и обмен на най-добри практики), с които да се осигури цялостно съобразяване с изменението на климата на Плановите за управление на речните басейни (RBMP)
- Да се осигури съобразяване с изменението на климата при прилагането на Директивата относно наводненията
- Да се оцени необходимостта от допълнителни мерки за подобряване на ефективността на използването на водата в селското стопанство, домакинствата и сградите
- Да се проучи потенциалът за политики и мерки, с които да се подобри капацитетът на екосистемите в Европа да акумулират вода
- Да се подготвят до 2010 г. проектоуказания за противодействие на влиянието на изменението на климата върху обектите по Натура 2000

3.2.4 Подобряване на издръжливостта в бреговите и морските райони

Изменението на климата трябва също да бъде добре интегрирано в прилагането на Рамковата директива за морската стратегия²⁶, с която се изисква постигане до 2020 г. на добро екологично състояние на морските води на ЕС. Цялостното прилагане на тази Директива от държавите-членки на ЕС ще способства за повишаване на издръжливостта на морските среди и за улесняване на усилията за адаптация.

²⁴ COM(2007) 414 окончателен

²⁵ Натура 2000 представлява разпространена в целия ЕС мрежа от природни защитени зони, установени съгласно директивите на ЕС по отношение на защитата на природата.

²⁶ Директива 2008/56/ЕО

Необходим е, също така, и един по-съгласуван и интегриран подход за морското и крайбрежното териториално планиране. Интегрираната морска политика ще осигури цялостна рамка за включване по един съгласуван начин на адаптационните дейности в секторните и специфичните политики и мерки. Трябва да се увеличат усилията за осигуряване на пълното спазване и засилване на значението на постановките от Препоръката за интегрирано управление на крайбрежните зони²⁷. В документацията, продължаваща Пътната карта за морско териториално планиране²⁸, ще бъде включена тематиката за адаптация към изменението на климата при управлението на морски и крайбрежни райони. По-подробно въпросите за изменението на климата във връзка с морските и крайбрежните райони са разгледани в придружителния документ.

Изменението на климата представлява също и допълнително натоварване за европейския риболов и следва да бъде взето предвид, с оглед на осигуряване на дългосрочна устойчивост в реформираната Обща риболовна политика.

С оглед да осигури един съгласуван и цялостен подход за адаптация в крайбрежните и морските райони, а също и за да бъдат взети предвид и трансграничните въпроси, Европейската комисия ще разработи указания за най-добрите адаптационни практики в крайбрежните и морските райони.

– *Дейности (ЕС и държавите-членки)*

- Да се осигури да бъдат взети предвид въпросите по адаптацията в крайбрежните и морски райони в рамките на Интегрираната морска политика, при прилагане на Рамковата директива за морската стратегия и при реформирането на Общата риболовна политика.
- Да се разработят европейски указания за адаптация в крайбрежните и морските райони

3.2.5 Подобряване на издръжливостта на производствените системи и на физическата инфраструктура

Предпазването на съществуващата и бъдещата инфраструктура от въздействията на изменението на климата ще бъде от отговорността предимно на държавите-членки. От друга страна, ЕС може да изиграе важна роля чрез популяризиране на най-добрата практика, чрез подпомагане на развитието на инфраструктура и чрез разработване на строителни стандарти²⁹. За подобряването на издръжливостта на съществуващата транспортна инфраструктура и енергийни мрежи е необходим общ и съгласуван подход за оценка на уязвимостта на имащата критично значение инфраструктура спрямо екстремни метеорологични събития. Така се осигурява основа за вземането на стратегически решения по отношение на енергийните мрежи, резервното осигуряване и енергийната сигурност, както и за поддържането на стабилни транспортни мрежи и услуги. Адаптацията следва да бъде разгледана и в процеса на Стратегическия енергиен преглед. Във финансираните от ЕС инфраструктурни проекти следва да се предвижда предпазване от изменението на климата, основаващо се на методики, които трябва да

²⁷ Препоръка от 30 май 2002 г.

²⁸ COM(2008) 791

²⁹ Еврокодовете (Eurocodes) представляват набор от уеднаквени международни практически правилници за проектиране на сгради и строителни конструкции, които евентуално ще заменят националните правилници. Вижте Препоръка на Комисията 2003/887/ЕО.

бъдат разработени. Тези методики би следвало да бъдат включени тогава и в указанията за Трансевропейските транспортни мрежи (TEN-T)³⁰ и Трансевропейските енергийни мрежи (TEN-E)³¹, както и в Европейската кохезионна политика. Ще бъдат проучени евентуалните последици от въвеждането на оценка за въздействието на изменението на климата като задължително условие за публичните и частни инвестиции, а също и включването на критерии за устойчиво развитие — в това число и такива, които отчитат изменението на климата — в хармонизираните строителни стандарти, например чрез възможно разширяване на обхвата на съществуващите Еврокодове. Освен това, Европейската комисия ще работи съвместно с държавите-членки и заинтересованите страни за формулиране на указания и обмен на добра практика, за осигуряване на включването на въпросите по въздействията на изменението на климата при прилагането на директивите за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и за стратегическата екологична оценка (СЕО), както и на политиките в областта на териториалното планиране.

³⁰ Програма за Трансевропейска транспортна мрежа. Въпросите във връзка с уязвимостта на TEN-T спрямо изменението на климата и необходимостта от потенциални адаптационни мерки са съставна част от обсъждането, предизвикано от Европейската комисия с приемането на 4 февруари 2009 г. на Зелената книга относно „Трансевропейските транспортни мрежи — Преглед на политиката“, COM(2009)44 окончателен.

³¹ Трансевропейски енергийни мрежи. Вижте Зелената книга „Към сигурна, устойчива и конкурентоспособна европейска енергийна мрежа“, COM(2008)782

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да бъдат отчетени в процеса на Стратегическия енергиен преглед въздействията върху изменението на климата
- Да се разработят методики за предпазване спрямо въздействията на изменението на климата за инфраструктурните проекти и да се обмисли как тези методики да бъдат включени в указанията за Трансевропейските транспортни мрежи (TEN-T) и за Трансевропейските енергийни мрежи (TEN-E), както и в указанията за инвестиране в рамките на Кохезионната политика през настоящия период
- Да се проучи възможността за превръщане на оценката на въздействието на климата в задължително условие за публичните и частните инвестиции
- Да се оцени дали е възможно включване на въздействията на климата в строителните стандарти, например в Еврокодовете
- Да бъдат разработени до 2011 г. указания, чрез които да се осигури отчитането на въздействията на климата в директивите за ОВОС и за стратегическа екологична оценка

4. ИНСТРУМЕНТИ - ФИНАНСИРАНЕ

В доклада „Стърн“ е посочено, че финансовите ограничения са едно от главните препятствия за адаптацията. Въпросите във връзка с изменението на климата представляват един от приоритетите на настоящата многогодишна финансова рамка (2007—2013 г.) и е важно да се осигури използване на наличното финансиране в съответствие с този приоритет. Има поле за подобряване на развитието на адаптационните дейности на държавите-членки, както и за по-добро насочване на оползотворяването на наличните финансови ресурси и инструменти. Следва да се обърне внимание и бъдат взети мерки, така че публичното финансиране и държавната помощ да не водят до несполучлива адаптация.

Приетият наскоро Европейски план за икономическо възстановяване (EERP) съдържа редица предложения, отнасящи се до инвестиции във връзка с изменението на климата. Примери в това отношение са модернизирането на европейската инфраструктура, насърчаването на енергийната ефективност в сградите и насърченията за зелените продукти³². Тези предложения ще улеснят по-нататъшната адаптация към изменението на климата и резултатите от тях ще бъдат оценени за определяне на бъдещите нужди. Държавите-членки, които обмислят провеждането на инфраструктурни инвестиции в отговор на икономическата криза, следва да осигурят цялостно присъствие на адаптационните нужди сред разглежданите варианти.

В близките години ще е от съществено значение съответните сектори да разработят стратегии и оценки на разходите за адаптационни дейности, така че те да бъдат вземани предвид при бъдещите финансови решения.

³² ДДС облекчения за зелени продукти, изисквания за екологичните показатели, мерки за енергоспестявания.

Също би могло да се проучи възможното оптимизиране на използването на застраховки и други продукти от сферата на финансовите услуги. Следва да се оцени доколко е необходимо някои частни стопански субекти/сектори (като например тези, които предоставят обществени услуги, или инфраструктурата с критично значение) да бъдат обхванати от задължително застраховане във връзка с метеорологичните условия. В случаите, за които не се предлагат застраховки, например за разположените в наводняеми райони сгради, може да се окаже необходимо да се приложат публично финансирани застрахователни схеми. Поради трансграничния характер на последиците от изменението на климата, би могло да се окаже удачно да се насърчи създаването на общоевропейски застраховки от този вид, вместо национални или областни схеми.

Във всяка една рамка за адаптация следва да се обръща внимание на ролята на специализирани пазарни инструменти (specialised Market Based Instruments – MBIs), а също и да се насърчават публично-частните партньорства, с оглед на споделяне между публичния и частния сектор на участието в инвестициите, риска, печалбата и отговорностите при провеждането на адаптационни дейности. Примерите за пазарни инструменти включват схемите за стимулиране на услугите за защита на екосистеми или за проекти, подобряващи издръжливостта на екосистемите и стопанските сектори под формата на плащания за екосистемни услуги (ползи) (Payments for Ecosystem Services – PES).

Следва да бъде използвана възможността за използване за адаптационни цели на приходи, идващи от търговете за квоти за емисии съгласно Схемата на Общността за търговия с квоти за емисии на парникови газове (EU ETS). Преразгледаната Директива, отнасяща се за управлението на тази Схема в периода след 2013 г.³³, предвижда, че поне 50 % от приходите, придобити при търговете за квоти за емисии, следва да бъдат използвани, наред с други неща, за адаптация в държавите-членки и в развиващите се страни. Тези допълнителни приходи ще бъдат от съществено значение при разпределянето на разходите за адаптация между публичния и частния сектор.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се оценят разходите за адаптация в съответните области, така че те да бъдат отчитани при бъдещите финансови решения
- Да се проучат допълнително възможностите за използване на новаторски мерки за финансиране на адаптацията
- Да се проучи потенциалът за използване на застрахователни и други финансови продукти, които да допълват мерките за финансиране на адаптацията и да служат като инструменти за разпределяне на риска
- Да се насърчат държавите-членки да използват приходите от Европейската схема за търговия с емисии (EU ETS) за адаптационни цели

5. РАБОТА В ПАРТНЬОРСТВО С ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ

За да съдейства на сътрудничеството в областта на адаптацията и с оглед на по-нататъшно разработване на настоящата рамка, Европейската комисия възнамерява да

³³

Тя предстои да бъде приета през 2009 г.

създаде Насочваща група относно въздействията на климата и адаптацията (Impact and Adaptation Steering Group — IASG) и да осигури съответното секретарско обслужване (след обичайната оценка на организационните и ресурсни последици от такава дейност). Тази Насочваща група ще се състои от представители на държавите-членки на ЕС, участващи във формулирането на национални и областни програми за адаптация и ще се консултира с представители на гражданското общество и научната общност.

Насочващата група ще бъде подпомагана от няколко технически групи, които ще се занимават конкретно с развитията в ключови сектори (селско и горско стопанство, биоразнообразие, води, океани и морета, енергетика, здравеопазване и др.).

Насочващата група ще играе роля при разработването на посочените по-горе четири стълба, с оглед да съдейства при изграждането на стратегията на ЕС и при подготовката на националните адаптационни стратегии от държавите-членки. Също така, Насочващата група ще разгледа и въпроса за равнището, на което е най-подходящо да се прилагат съответните дейности.

В първоначалната фаза работата на Насочващата група ще бъде съсредоточена върху проследяване на напредъка в укрепването на познавателната база, по-специално в създаването на Клиринговия механизъм. Насочващата група ще осигури съгласуван подход при изграждането на информационната база за въздействията на изменението на климата, при оценката на рисковете за ЕС от изменението на климата, на възможностите за подобряване на издръжливостта спрямо климата и на финансовото изражение на рисковете и стопанските възможности.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- До 1 септември 2009 г. да се вземе решение за създаване на Насочваща група относно въздействията на климата и адаптацията (Impact and Adaptation Steering Group – IASG), с цел засилване на сътрудничеството в областта на адаптацията
- Да се насърчи по-нататъшното разработване на национални и областни стратегии за адаптация, с оглед въвеждане от 2012 г. на задължение за разработване на такива стратегии

6. ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКО ИЗМЕРЕНИЕ И ТЕКУЩА ДЕЙНОСТ СЪГЛАСНО РАМКОВАТА КОНВЕНЦИЯ НА ООН ПО ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (UNFCCC)

Голям брой страни вече са засегнати от въздействията на изменението на климата и съществува спешна необходимост от сътрудничество с тях, по-специално със съседните страни и с най-уязвимите развиващи се страни за подобряване на тяхната издръжливост, както и на капацитета им за адаптиране към отрицателните климатични въздействия. Адаптацията следва да се превърне в основна съставна част на всички политики в областта на външните отношения на ЕС. Насърчаването на адаптацията следва да бъде включено в търговската политика, по-специално чрез либерализация на търговията с екологични стоки и услуги и с разработването на споразумения за свободна търговия (FTAs). Съществува значителен потенциал за зелена търговия, която може да допринесе за икономически растеж и създаване на работни места. В своите отношения с ключови партньори, ЕС следва да проучи този потенциал и свързаните с него взаимни ползи.

Външнополитическото сътрудничество на ЕС следва да даде значителен принос за насърчаване на адаптацията в партньорските страни, особено в съседните страни. Двустранните и регионалните програми за финансово подпомагане ще са насочени към включване на адаптационните съображения във всички съответни сектори. Провежданият в момента преглед на Стратегията на ЕС за екологично интегриране (EU Environment Integration Strategy) представлява добра възможност да бъдат изтъкната необходимостта от интегриране на адаптационните нужди, което също може да бъде направено и в Междинния преглед на стратегиите за сътрудничество на ЕС (Mid-Term Review of EC cooperation strategies).

ЕС сътрудничи с някои развиващи се страни в областта на улесняването на прилагането на ефективни политики за адаптация. През 2008 г. бе създаден Световният алианс за борба с изменението на климата (Global Climate Change Alliance — GCCA). Чрез този Алианс и други програми, ЕС ще подпомага развиващите се страни, и по-специално най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се страни.

В Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (UNFCCC), ЕС направи амбициозни предложения за присъствие на адаптацията в подготвяното глобално споразумение за периода след 2012 г., по-специално чрез една широкообхватна **Рамка**

за дейности в областта на адаптацията (Framework for Action on Adaptation — FAA)³⁴.

Други значителни приноси, които външната политика на ЕС следва да даде за адаптацията, са свързани с управлението на водите (чрез Европейската инициатива за водите — EU Water Initiative) и Фонда на ЕС за водите, предназначен за подпомагане на африкански, карибски и тихоокеански страни — EU-ACP Water Facility), селското стопанство, биоразнообразието, горите, десертификацията, енергетиката, здравеопазването, социалната политика (включително въпросите за равнопоставеността на жените), научните изследвания, бреговата ерозия, намаляването на риска от бедствия³⁵, като последното представлява съществена част от успешната адаптация.

Липсата на адаптация може да доведе до последици във връзка със сигурността. Ето защо ЕС засилва своите системи за ранно предупреждение и анализ, както и интегрира тематиката по изменението на климата в съществуващи инструменти, от рода на механизмите за предотвратяване на конфликти, а също и в реформата на сектора по сигурността. Последиците от изменението на климата по отношение на миграционните потоци също следва да бъдат разгледани в по-широкообхватното обсъждане от страна на ЕС на политиките в областта на сигурността, развитието и миграцията.

³⁴ Различните елементи на Рамката на ЕС за дейности за адаптация (FAA) са описани в Съобщението „Към широкообхватно споразумение в Копенхаген във връзка с изменението на климата“, COM(2009) 39, 28.1.2009 г.

³⁵ Съобщение на Комисията за стратегия на ЕС, с която се подкрепя намаляването на риска от природни бедствия в развиващите се страни, COM(2009)82.

Дейности (ЕС и държавите-членки)

- Да се увеличат усилията за превръщане на адаптацията в основен елемент на цялата външна политика на ЕС
- Да се засили диалогът с партньорските страни по отношение на адаптационните въпроси
- Да се придвижи включването на Рамката за дейности в областта на адаптацията (FAA) в Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (UNFCCC)

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ – СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Адаптацията ще бъде един дълъг и продължителен процес. Свързаните с нея дейности ще се провеждат на всички равнища, като ще е необходимо тясно сътрудничество със заинтересованите страни. ЕС ще подкрепя международните и национални дейности в областта на адаптацията, осигурявайки наличието на достатъчно ресурси за провеждането на ефикасни и икономически ефективни дейности за адаптация, с които да се създаде здрава икономическа основа за бъдещите поколения. Европейската комисия редовно ще прави преглед на напредъка в осъществяването на първата фаза от рамката за действия, формулирана в настоящата Бяла книга, с оглед на разработване на цялостна стратегия за адаптация за периода след 2013 г.